

2. Доходи населення та їх вплив на відтворення трудового потенціалу// Монографія “Шлях до лідерства – європейський вибір України”. – К.: Видавничий дім “Корпорація”, 2005.
3. Організаційно-економічний механізм державного регулювання формуванням трудового потенціалу в сфері зайнятості// Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Наук. ред. І.К. Бондар. – К., 2005.
4. Інвестиції в людський капітал – першочергова потреба забезпечення економічного зростання// Збірник наук. праць “Проблеми підвищення ефективності інфраструктури”. – К.: НАУ, 2005.
5. Державні важелі сприяння ефективному відтворенню трудового потенціалу // Матеріали Міжнародного економічного форуму “Теорія та практика розвитку корпоративного сектору економіки України в контексті цілей тисячоліття та світової глобалізації”. – Київ, 2004.
6. Управління трудовим потенціалом/ Васильченко В. С., Гриненко А. М., Грішнова О. А., Керб Л. П. – Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005.
7. Практична функція демографії в умовах перебудови Лукінов І./ Економіка Радянської України – 1988 – № 7.

Носов С.В., Кірсанова В.В.

Актуальні питання обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств в сучасних умовах

Не для кого зараз не таємниця, що Україну і решту світу охопила важка економічна криза, яка спричинила багатомільярдні збитки, масові звільнення та банкрутства. Ті підприємства, які ще досі функціонують, зіткнулися з великою кількістю нових проблем.

Курсові різниці, згідно з П(С)БО 21 – це різниці між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах, де валютний курс – встановлений НБУ курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Курсові різниці виникають за операціями:

- придбання товарів, основних фондів, сировини, виконання робіт, надання послуг;
- продажу товарів, готової продукції, виконання робіт, надання послуг;
- відшкодування витрат працівнику підприємства на витрати на відрядження за кордон;
- отримання фінансових інвестицій в іноземній валюті;
- купівлі-продажу обмінними пунктами іноземної валюти;
- за іншими операціями.

Розглянемо виникнення курсових різниць за валютними кредитами та при здійсненні торговельних операцій в іноземній валюті.

Підприємства, які згідно установчих документів здійснюють експортно-імпортні операції, для розрахунків з іноземними постачальниками можуть

Одним з найпомітніших наслідків економічної кризи в Україні стало зростання курсу долара США приблизно на 60%. Для підприємств, що мали валютні кредити, це стало дуже неприємною новиною, так як поставило питання звідки заливати кошти на повернення кредиту. Одні підприємства шукали вихід в підйманні ціни, інші намагалися домовитися з кредиторами і пролонгувати кредити. Розглянемо порядок відображення в податковому та бухгалтерському обліку курсових різниць за валютними кредитами.

Порядок відображення в податковому обліку курсових різниць по кредитах в іноземній валюті регулюється п.п. 7.3.3 ст. 7 Закону України “Про податок на прибуток”. Основна сума або непогашена частина основної суми валютного кредиту та сума процентів, нарахованих на цю основну суму, строк сплати яких закінчився на дату закінчення звітного періоду, є заборгованістю в іноземній валюті. Курсова різниця щодо заборгованості виникає при зміні балансової вартості такої заборгованості внаслідок зміни валютного курсу.

У разі погашення протягом звітного періоду заборгованості за кредитом її балансова вартість визначається шляхом перерахунку суми такої заборгованості або її частини в гривні за офіційним обмінним курсом НБУ, що діяв на дату такого погашення. Якщо заборгованість за валютним кредитом протягом звітного періоду не погашено, вона вважається умовно погашеною в останній день звітного періоду за офіційним обмінним курсом НБУ, що діяв на такий день. При цьому балансова вартість такої заборгованості в наступному звітному періоді визначається на підставі цього перерахунку.

При погашенні заборгованості або її частини платник податків має визнати прибуток чи збиток від такої операції, обчислюваний як різниця між балансовою вартістю такої заборгованості чи її частини на початок звітного періоду або на дату її виникнення, залежно від того, яка з цих подій сталася пізніше, та балансовою вартістю такої заборгованості чи її частини на дату її погашення. При цьому прибуток збільшує валові доходи кредитора та валові витрати позичальника. На суму ж отриманого збитку збільшуються валові витрати кредитора і валові доходи позичальника. Таке збільшення відбувається в тому податковому періоді, протягом якого сталося погашення (умовне погашення) заборгованості. Маємо відзначити нелогічність Закону України “Про податок на прибуток”. На нашу думку, від’ємна різниця від перерахунку заборгованості збільшує валові витрати позичальника, а додаткова – його валові доходи.

Основним регламентуючим документом, яким слід керуватися при визначенні курсових різниць для цілей бухгалтерського обліку, є П(С)БО 21 “Вплив змін валютних курсів”. Курсова різниця – це різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах. Заборгованість за валютним кредитом відноситься до монетарних статей в іноземній валюті, курсові різниці за якими визначаються на дату здійснення розрахунків і на дату балансу та відображаються у складі інших доходів (витрат).

Отримання кредиту в іноземній валюті та сплата процентів за користування кредитними коштами приводить до змін розміру та складу власного і позикового капіталу підприємства, що відповідає визначеню фінансової діяльності, наведеному в п. 4 П(С)БО 4 “Звіт про рух грошових коштів”. Отже, курсові різниці щодо відповідної заборгованості перед кредитором є неопераційними. До неопераційних також належать курсові різниці, що виникають при перерахунку на кінець звітного періоду залишку коштів в іноземній валюті, отриманих згідно з кредитним договором і не витрачених з будь-яких причин. Для відображення таких курсових різниць у бухгалтерському обліку скористаємося субрахунками: 744 “Дохід від неопераційної курсової різниці” та 974 “Втрати від неопераційних курсових різниць”.

У фінансовій звітності позичальника зміна курсів валют знаходить своє відображення у Звіті про фінансові результати (форма № 2) (у рядку 130 “Інші доходи” відображається дохід від неопераційних курсових різниць, у рядку 160 “Інші витрати” – втрати від неопераційних курсових різниць) та у Звіті “Про рух грошових коштів” (форма № 3) (у рядку 040 “Збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць” у графі “Видаток” відображається прибуток від курсових різниць у результатах перерахунку статей балансу в іноземній валюті, не пов’язаних з операційною діяльністю, у графі “Надходження” – відповідно збитки; у рядку 420 “Вплив зміни валютних курсів на залишок грошових коштів” – сума збільшення або зменшення залишку грошових коштів в іноземній валюті в результаті коливань валютного курсу протягом звітного періоду).

Іншим актуальним питанням, пов’язаним з курсовими різницями, є виникнення курсових різниць при торговельних операціях. Основною проблемою в цьому питанні стало те, що багато контрактів було підписано ще за “старим” курсом, а сплачувати треба вже за “новим”, така ж ситуація виникає при сплаті в розстрочку. Виходом з цієї ситуації може стати переоформлення контрактів та перерахунок платежів, які виплачуються на умовах розстрочки. Розглянемо порядок відображення в податковому та бухгалтерському обліку курсових різниць при здійсненні торговельних операцій.

Операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються в бухгалтерському обліку в національній валюті України через перерахунок суми в іноземній валюті за курсом НБУ на дату здійснення операції.

Якщо одержання товарів (чи інших активів) по імпорту передує оплаті, тобто надходження активів є першою подією, то до і після введення в дію П(С)БО 21 отримані по імпорту активи, а також кредиторська заборгованість, що виникла, відображуються за курсом НБУ на дату надходження товарів (за курсом відповідно до вантажної митної декларації). У свою чергу, на дату розрахунку погашення кредиторської заборгованості відображується за курсом НБУ на дату здійснення платежу. У результаті цього виникає курсова різниця від невідповідності курсів валют на дату погашення заборгованості за розрахунками з іноземними постачальниками, як це було й раніше. Як що заборгованість не погашена на дату складання звітності, то вона перераховується за курсом НБУ, що діяв в останній день звітного періоду. При цьому на дату здійснення оплати розраховується курсова

різниця, яка виникла в результаті в курсах валют на період складання звітності і на

дату оплати.

У свою чергу, якщо при здійсненні експортних операцій першою подією є реалізація продукції, товарів (виконання робіт, надання послуг), а оплата надходить пізніше, то до складу доходу включається сума валюти, перерахована за курсом НБУ на дату реалізації. За цим же курсом перераховується дебіторська заборгованість, яка виникла. На дату здійснення оплати заборгованість за розрахунками з іноземними покупцями перераховується за курсом НБУ на дату оплати, у результаті чого виникає курсова різниця від зміни курсу валют на дату здійснення реалізації і надходження оплати від покупця. Якщо дебіторська заборгованість не погашена на дату складання фінансової звітності за курсом НБУ на останній день звітного періоду, а курсова різниця від зміни курсу валют включається в доходи або витрати звітного періоду [2].

Література:

1. Журнал «Дебет-Кредит» <http://www.dtkt.com.ua/>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193, зі змінами та доповненнями.
3. Газета «Все про бухгалтерський облік» <http://www.vobu.com.ua/>.

Ренсевич М. Н., Шипилов Н. Ю.

К вопросу о проблеме выбора формы и системы оплаты труда на предприятиях

Для достижения высоких конечных результатов на предприятиях необходимо проводить организацию труда и его оплаты. В свою очередь, данное мероприятие включает в себя помимо прочих мер выбор форм и систем оплаты.

Формы и системы заработной платы представляют собой способы установления зависимости величины заработной платы работников от количества и качества затраченного ими труда с помощью совокупности количественных и качественных показателей, отражающих результаты труда. Измерителями затрат труда являются либо объем произведенной продукции, работ, услуг, либо отработанное время. В соответствии с этим применяют две формы оплаты труда: сдельная и повременная.

По сдельной форме зарплата начисляется исходя из фактически изготовленной продукции. Эта форма применяется, если работы поддаются техническому нормированию и объем выпуска продукции главным образом зависит от работника.

При повременной форме зарплата начисляется в зависимости от количества отработанного времени. Форма применяется там, где работы не поддаются нормированию, трудно установить индивидуальную норму выработки, или где работы сводятся к функциям.

Каждая форма подразделяется на системы по следующим признакам: